

Ostrzeszów, dnia 1 marzec 2022r.

INSPEKCJA WETERYNARYJNA

POWIATOWY LEKARZ WETERYNARII

W OSTRZESZOWIE

Krzysztof Lamek

**Starosta Ostrzeszowski
Lech Janicki
ul. Zamkowa 31
63-500 Ostrzeszów**

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI INSPEKCJI WETERYNARYJNEJ

NA TERENIE POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO ZA ROK 2021

I. Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt i ochrona zwierząt

W 2021 roku pod względem chorób zakaźnych zwierząt osiągnięto zadowalający stan w zakresie ich monitorowania i zwalczania. Wszystkie zaplanowane badania zostały wykonane.

Na początku roku sprawozdawczego na terenie powiatu ostrzeszowskiego doszło do stwierdzenia w dużym stadzie kóz mlecznych liczącym 193 szt. zwierząt trzęsawki atypowej. Trzęsawka (ang. scrapie) to śmiertelna, neurodegeneracyjna choroba prionowa, należąca do grupy pasażowalnych encefalopatii gąbczastych, występująca u owiec, kóz i muflonów. Jest chorobą zwierząt podlegającą obowiązkowi zwalczania. W gospodarstwie wprowadzono zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa odpowiednie środki urzędowego nadzoru i dalszego monitorowania choroby przez okres najbliższych dwóch lat. Początek roku 2021 to czas kiedy na terenie powiatu zmagano się ze zwalczaniem dwunastu ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków w okresie od marca do maja. W tym czasie podjęto również dwa dodatkowe podejrzenia tej choroby w stadach drobiu rzeźnego, które na podstawie badań laboratoryjnych wykluczono. Od marca do końca

kwietnia stwierdzono również sześć przypadków podejrzenia przeniesienia wysoce zjadliwej grypy ptaków z jej ognisk stwierdzonych na terenie powiatu i kraju. Sytuacja ta dotyczyła dwóch zakładów wylęgu drobiu na terenie naszego powiatu, gdzie w związku z dostarczaniem jaj wylęgowych kaczek i gęsi zaistniało powyższe zagrożenie. Mając na uwadze wymienione wyżej zdarzenia kryzysowe należy zauważyć, że rozwój rolnictwa wzmaga potrzebę angażowania dodatkowo sił Inspekcji Weterynaryjnej, która musi być stale gotowa na nowe i trudno przewidywalne sytuacje. Tak też w grudniu 2021r. wystąpiła kolejna fala ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków, która objęła swym zasięgiem również styczeń roku 2022. W grudniu 2021r. stwierdzono 4 jej ogniska, natomiast z początkiem stycznia 2022r. dwa ogniska oraz prowadzono również jedno usuwanie jaj z zakładu wylęgu drobiu. Fala wiosenna dotyczyła stwierdzenia serotypu H5N8, natomiast fala w okresie zimowym serotypu H5N1, tj. wariantu o większym znaczeniu dla zdrowia ludzi. Należy zaznaczyć również fakt, że działania powyższe były prowadzone w czasie presji związanej z trwającą pandemią COVID-19, przez co współpraca ze służbami i jednostkami samorządowymi była utrudniona.

Na terenie powiatu w roku 2021 łącznie stwierdzono 16 ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków u drobiu w okresie od marca do maja oraz w grudniu. Ogniska te były zlokalizowane na terenie 2 gmin powiatu, tj. w gminie Mikstat i Grabów n/Prosną. Łącznie w ogniskach tych stwierdzono chorobę u 237 863 szt. drobiu z gatunku kaczka i gęś. Choroba dotyczyła 12 gospodarstw utrzymujących kaczki i gęsi rzeźne oraz 4 gospodarstw utrzymujących kaczki i gęsi reprodukcyjne. Łącznie w ogniskach choroby padło i zlikwidowano 288 791 szt. drobiu. Dodatkowo w ramach zwalczania choroby podjęto likwidację 618 szt. gęsi reprodukcyjnych w gospodarstwie kontaktowym z ogniskiem oraz 14 816 szt. kaczek rzeźnych w celach zapobiegawczych rozprzestrzenienia się grypy ptaków. Wszystkie w/w gospodarstwa za wyjątkiem jednego otrzymały odszkodowanie i zapomogę ze środków budżetu państwa za zabity drób i drób padły z powodu choroby, produkty pochodzenia zwierzęcego, jaja wylęgowe, pasze oraz sprzęt zniszczone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Łącznie gospodarstwa otrzymały kwotę odszkodowań w wysokości: 6 272 025, 80 zł oraz zapomogę w wysokości: 21 736, 71 zł. W całości, w roku 2021 zwalczanie wszystkich ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków i wszystkie działania z tym związane (m. in. w/w odszkodowania i zapomogi, zabijanie, utylizacja, usuwanie jaj z ZWD) na terenie powiatu kosztowały budżet państwa: ok. 10 050 000 zł.

Sumy powyższe pokazują jak kosztowne jest zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt. Nie uwzględniają one strat jakie ponosi gospodarka narodowa w związku z ograniczeniami w obrocie międzynarodowym dotyczącymi wszystkich branż działających w sektorze drobiarskim.

Działania jakie wdrożył Powiatowy Lekarz Weterynarii w Ostrzeszowie celem zabezpieczenia powiatu oraz kraju przed możliwością dalszego przeniesienia wysoce zjadliwej grypy ptaków z zakładu wylęgu drobiu obejmowały wzmożony jego urzędowy nadzór oraz nałożenie dodatkowych obowiązków na kontrolowane podmioty. Zadania te wynikały z procedur stosowanych w zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, mających na celu zgłaszanie ich, zapobieganie dalszemu szerzeniu się, wykrywanie, kontrolę i ich likwidowanie oraz czyszczenie i odkażanie. Stąd na podmioty nałożono nakaz prowadzenia odpowiedniej dokumentacji w zakładzie i zgłaszania podejrzenia choroby, szeroki zakres nakazów związanych ze stosowaniem środków w zakresie prowadzenia oczyszczania i odkażania zakładu, nakaz badania zamarych zarodków kaczych w kierunku grypy ptaków pochodzących z grupy ryzyka oraz zakazy mające na celu kontrolę w przemieszczaniu jaj i piskląt z zakładu w okresie badania możliwości przeniesienia choroby drobiu - grypy ptaków. Ponadto na podstawie przeprowadzonych dochodzeń epizootycznych ustalono partie jaj podejrzanych o możliwość przeniesienia choroby z jej ognisk, które zostały usunięte z zakładu i poddane unieszkodliwieniu pod nadzorem weterynaryjnym. Wcześniej dokonano oszacowania ich wartości rynkowej przy udziale powiatowego lekarza weterynarii oraz dwóch rzeczoznawców. Zniszczeniu poddano łącznie 355 400 szt. jaj wylęgowych kaczych i gęsi. Podmioty za zniszczone jaja wylęgowe otrzymały odszkodowanie ze środków budżetu państwa oraz zwrot faktycznie poniesionych wydatków związanych z przekazaniem ich do zakładu utylizacyjnego w łącznej kwocie 781 492, 42 zł. Działania prowadzone przez Inspekcję Weterynaryjną w zakładzie w związku z możliwością przeniesienia wysoce zjadliwej grypy ptaków były prowadzone w okresie pierwszego kwartału 2021r. i stanowiły niezaplanowany element pracy przy ograniczonych zasobach pracowników.

Wszystkie działania związane ze zwalczaniem grypy ptaków u drobiu na terenie powiatu przebiegały bardzo szybko i sprawnie pomimo pojawiających się wielu różnorodnych trudności. Od czasu podejrzenia do stwierdzenia choroby mijało 1 dzień, natomiast dalsze działania od stwierdzenia do likwidacji stada, produktów, pasz, sprzętu i pomiotu, tj. całkowitego "oczyszczenia gospodarstwa": 1 - 7 dni. Dłuższy termin spowodowany był głównie czasem prac związanych z wykonaniem przyzmy celem biodegradacji pomiotu, którego w niektórych gospodarstwach były bardzo duże ilości. Ponadto ogólnie można przyjąć, że czas od stwierdzenia choroby do uznania ogniska za wygasłe na terenie powiatu wynosił ok. jednego miesiąca. Spowodowane to było wymaganymi przepisami prawa okresami przerw pomiędzy różnymi etapami zwalczania choroby.

W całość działań związanych ze zwalczaniem ognisk choroby zaangażowane były nie tylko siły Inspekcji Weterynaryjnej, ale również poszczególne służby powiatu i gmin. Siłami Inspekcji Weterynaryjnej w ramach zwalczania choroby

byli lekarze weterynarii wolnej praktyki, którzy wykonali kontrolę gospodarstw w ramach perlustracji oraz pomagali w ramach wyznaczenia w wykonaniu niektórych prac związanych z nadzorem w zwalczaniu ognisk. Największy ogrom prac ponieśli jednak wszyscy pracownicy Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Ostrzeszowie w liczbie 12 osób. Wszystkie w/w osoby wykonywały różnorakie prace potrzebne przy zwalczaniu ognisk. W tym czasie w ciągu ok. 2 miesięcy wypracowały średnio ok. 100 nadgodzin, pracując często od rana do późnych godzin nocnych. Ich praca poza czasem wynikającym ze stosunku pracy często była na zasadzie dobrowolności. Powyższe wiąże się również z faktem, że pracownicy Powiatowych Inspektoratów Weterynarii nie mogą mieć wypłacanych nadgodzin, co w sytuacji wystąpienia groźnej choroby zakaźnej wymagającej częstej obecności w niestandardowych godzinach pracy może powodować problemy w późniejszym odbieraniu wypracowanych nadgodzin. Pracowników inspektoratu obowiązuje ustawa o służbie cywilnej. Praca w nadgodzinach może być wykonywana wyjątkowo i wypracowany czas może być odebrany w terminie późniejszym, w okresie rozliczeniowym. W sytuacjach kryzysowych jest to nie możliwe do spełnienia, ponieważ będzie brakować ludzi do pracy. Stąd powinna być możliwość zapłaty pracownikowi Inspekcji Weterynaryjnej za godziny nadliczbowe w sytuacjach kryzysowych.

Choroba jaką jest grypa ptaków występuje sezonowo i w okresie cieplejszym często wirus ginie w sposób naturalny. W tej sytuacji należy podkreślić, że pracownicy Inspektoratu przez okres ok. 3 miesięcy podoleli pracy ponad normatywnej. Należy jednak w tej sytuacji zadać pytanie czy dali by radę pracować w takim tempie przez cały rok? Powyższe należy wziąć pod uwagę w przypadku zwalczania afrykańskiego pomoru świń, która to choroba stanowi obecnie poważne zagrożenie dla całej gospodarki i występuje na terytorium kraju już 8 lat. W drugim półroczu 2021r. jedna osoba zajmująca stanowisko Głównego Księgowego a również jeden pracownik długoletni obsługujący sekretariat zrezygnowały z pracy w Inspektoracie, znajdując korzystniejsze warunki pracy. W Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Ostrzeszowie pracuje jak przytoczono wyżej 12 osób, z których 4 osoby stanowią lekarze weterynarii zajmujący po jednym stanowisku merytorycznym wraz z kierownikiem, 2 stanowiska merytoryczne zajmują osoby z wykształceniem innym niż weterynaryjne, główny księgowy, po jednym stanowisku ds. obsługi kadr oraz stanowisku ds. księgowości, sekretariatu i 2 stanowiska pomocnicze dla lekarzy. Wszystkie te osoby w zwalczaniu grypy ptaków wykonywały bardzo dużo zadań w szybkim tempie. Do zadań tych należało: prowadzenie nadzoru w ogniskach choroby, pobieranie prób do badań, prowadzenie dochodzeń i różnorodnych kontroli, prowadzenie szacowania związanego ze zwalczaniem choroby, przygotowywanie szeregu decyzji administracyjnych i innych dokumentów, wytyczanie okręgów z ograniczeniami i kontrola w obszarach, prowadzenie

sprawozdawczości bardzo rozbudowanej, prowadzenie szkoleń oraz udzielanie informacji w mediach, logistyka przesyłania prób do badań laboratoryjnych, zamawianie sprzętu i usług na prace związane ze zwalczaniem, wydawanie z magazynu, prowadzenie na bieżąco bardzo dużej dokumentacji finansowo księgowej wraz z jej opisem, a także o czym nie należy zapominać obsługa bieżących spraw związanych z podmiotami nadzorowanymi. Należy podkreślić, że często prace były wykonywane w trudnych warunkach pogodowych oraz bez możliwości zapewnienia prowiantu. Ponadto sprawy związane z ogniskami grypy ptaków ciągnęły się praktycznie przez cały rok. Początkowo były to działania związane z procedurą ponownego umieszczenia drobiu w ogniskach wygasłych, a później doszła skomplikowana sprawozdawczość zwłaszcza finansowo - merytoryczna. Z powodu wystąpienia grypy ptaków u drobiu w 2021r. nie zostały wykonane wszystkie planowane kontrole. Należy zauważyć również, że na Inspekcję Weterynaryjną nakłada się coraz więcej dodatkowych zadań, których ze względów kadrowych Inspektoraty nie są w stanie wykonać.

W 2021 roku Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi dostrzegło tą trudną sytuację kadrową przydzielając na teren powiatu 5 nowych etatów na stanowiska związane ze zwalczaniem afrykańskiego pomoru świń, salmonellozy drobiu i grypy ptaków oraz związane z brexitem. Nabór przeprowadzono na początku roku 2022. Trudności w rekrutacji nowych pracowników związane były z pozyskaniem lekarzy weterynarii. Ostatecznie zatrudniono 3 lekarzy weterynarii oraz 2 osoby z wykształceniem zootechnicznym.

Rok sprawozdawczy był kolejnym gdzie na terenie naszego kraju prowadzone było zwalczanie afrykańskiego pomoru świń. Do tej pory nie odnotowano na terenie nadzorowanego powiatu żadnych ognisk w gospodarstwach utrzymujących świnię ani u dzików. Należy jednak stale monitorować sytuację ponieważ zdarzenia jakie miały miejsce w roku 2021 na terenie kraju w zakresie wybuchu ognisk choroby są często nieprzewidywalne, np. stwierdzenie ogniska ASF na terenie powiatu Kępno. Ważną rolę w ich rozprzestrzenianiu wydaje się ma człowiek, którego postępowanie jest najbardziej nieobliczalne w tym zakresie. Obecnie realne zagrożenie wystąpienia afrykańskiego pomoru świń obejmuje terytorium całego kraju. W celach prewencyjnych od 2018r. na terenie powiatu i kraju prowadzi się coroczne kontrole bioasekuracji we wszystkich stadach świń. Powyższe przy ograniczonych zasobach kadrowych było olbrzymim wyzwaniem dla Powiatowego Lekarza Weterynarii w Ostrzeszowie. Wykonanie 100 % kontroli bioasekuracji gospodarstw utrzymujących trzodę chlewną było możliwe dzięki uruchomieniu lekarzy wyznaczonych na podstawie art. 16 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej oraz pracowników inspektoratu, którzy obarczeni byli dodatkowym zadaniem. Powiatowy Lekarz Weterynarii w Ostrzeszowie łącznie na terenie powiatu w roku 2021 wykonał ich 1057.

W trakcie inspekcji ujawniono łącznie 267 niezgodności. W każdym przypadku wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzje administracyjne związanych z przepisami prawa dotyczącymi bioasekuracji gospodarstw w zakresie afrykańskiego pomoru świń. Ponadto w ramach w/w kontroli nałożono na posiadaczy świń 217 mandatów karne na łączną kwotę 12 100, 00 zł. Mając na uwadze powyższe parametry i porównując je do roku ubiegłego zauważyć można, że zabezpieczenie gospodarstw przed wprowadzeniem wirusa afrykańskiego pomoru świń uległo znacznej poprawie. Na terenie powiatu ostrzeszowskiego w związku ze zmianą przepisów prawa w zakresie zabezpieczenia gospodarstw przed wprowadzeniem wirusa afrykańskiego pomoru świń, w drugiej połowie roku 2021 w trakcie prowadzonych kontroli zostało przeprowadzone indywidualne szkolenie dla wszystkich właścicieli utrzymujących trzodę chlewną.

Zadań w zakresie zwalczania ASF dla Inspekcji Weterynaryjnej każdego roku przybywa. Sytuacja ta wymusza również większe zaangażowanie innych służb i inspekcji w naszym kraju do zwalczania choroby.

W 2021r. na terenie powiatu ostrzeszowskiego rozporządzeniem Wojewody Wielkopolskiego wprowadzono obowiązkowy odstrzał sanitarny dzików, który związany jest z przepisami prawa mającymi na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń. Na 215 szt. dzików planowanych do odstrzału sanitarnego w roku 2021 koła łowieckie zrealizowały jego wykonanie na poziomie 159 szt., co stanowi 74 % wykonania w/w planu. Z wykonywaniem w/w zadania związana jest dodatkowa praca pracowników inspektoratu polegająca na prowadzeniu odpowiedniej dokumentacji odstrzelonych dzików, ich rozliczaniu oraz częstej komunikacji z przedstawicielami koła łowieckiego realizującymi zadanie. Za odstrzelone na terenie powiatu ostrzeszowskiego dziki w ramach odstrzału sanitarnego i wg planów łowieckich koła łowieckie otrzymały środki finansowe z budżetu państwa w łącznej kwocie 104 600,00 zł. Kwestie finansowania regulują właściwe przepisy prawa dotyczące zwalczania afrykańskiego pomoru świń i kwota za strzelonego dzika ustalona jest z góry odpowiednim rozporządzeniem.

W drugim półroczu 2021 roku powiat ostrzeszowski został włączony do strefy I związanej ze zwalczaniem afrykańskiego pomoru świń. W związku z powyższym pojawiły się dodatkowe wymagania w zakresie bioasekuracji dla gospodarstw utrzymujących świnie oraz obowiązek badań w kierunku w/w choroby każdego odstrzelonego dzika. Mając powyższe na uwadze, na terenie powiatu w roku 2021 uruchomiono 5 chłodni do przetrzymywania tusz dzików. Sytuacja ta wymusiła dodatkowe zadanie polegające na zorganizowaniu logistyki odbierania i przesyłania próbek krwi od dzików do badań laboratoryjnych w kierunku ASF. Dodatkowo dużym obciążeniem czasowym dla pracowników inspektoratu było wprowadzanie danych

nt. pobranych prób do systemu informatycznego, co było niezbędne do przeprowadzenia badania przekazanych próbek.

Kolejny rok na terenie powiatu nie wykonano wszystkich zaplanowanych kontroli w zakresie ochrony zdrowia zwierząt i rozrodu. Wykonanie kontroli planowych osiągnięto na poziomie ok. 32 %. Powyższe wynikało z braku odpowiednich zasobów kadrowych lekarzy weterynarii oraz pracowników pomocniczych z działów administracyjno finansowych. Sytuacja jaka miała miejsce powodowała, że ze względu na dużą ilość zadań, wykonywane były w pierwszej kolejności sprawy bieżące oraz pilne, tj. realizacja wysyłek zwierząt do uboju oraz w ramach obrotu międzynarodowego, realizacja sprawozdawczości, wykonywania badań monitoringowych chorób zakaźnych zwierząt oraz opracowywanie zgłoszeń podejrzeń chorób. W ramach w/w zadań wymagane było tworzenie dużej ilości dokumentacji i jej sprawdzania. Ze względu na specyfikę pracy w obecnym stanie zatrudnienia najbardziej brakuje pracowników merytorycznych z wykształceniem lekarsko weterynaryjnym. Pracownicy z innym wykształceniem nie mogą wykonywać wszystkich czynności. Pomimo dodatkowych zadań wykonanie obowiązków w zakresie nadzoru i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wydaje się być na poziomie zadowalającym, ponieważ najważniejsze zadania zostały zrealizowane. Powyższe wiąże się z dużym zaangażowaniem i zrozumieniem zaistniałych realiów przez wszystkich pracowników inspektoratu w wykonywanie zadań.

Należy zdać sobie sprawę, że Inspekcja Weterynaryjna pełni rolę gwaranta w zakresie bezpiecznej żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zdrowia zwierząt i ich ochrony.

Na terenie naszego województwa już szósty rok nie prowadzi się szczepień lisów wolnożyjących przeciwko wściekliznie. Obecnie sytuacja epizootyczna w tym zakresie jest dobra. Należy jednak mieć na uwadze fakt, że każdego roku na terenie naszego kraju stwierdza się kilkadziesiąt ognisk wścieklizny u zwierząt. Na terenie powiatu ostrzeszowskiego każdego roku są zgłoszenia podejrzeń wścieklizny zwierząt i tak w 2021 zgłoszeń takich było 41. Wszystkie na podstawie przeprowadzonych czynności urzędowych wykluczono. Mając na uwadze, że na terenie powiatu ostrzeszowskiego nie prowadzi się szczepień przeciwko wściekliznie lisów wolnożyjących, stąd obecnie tak ważne jest badanie wszystkich podejrzanych zwierząt, szczególnie dzikich zaobserwowanych w bliskim sąsiedztwie siedzib ludzkich. W sprawy te często zaangażowane są inne służby z powiatu, czasami potrzebna jest interwencja funkcjonariuszy Policji, Straży Miejskiej lub innych organizacji, które mogą być pomocne w schwytaniu, zabezpieczeniu takich zwierząt lub ich zwłok.

Każdego roku na teren powiatu ostrzeszowskiego odnotowuje się, że sprowadzanych jest coraz więcej różnych zwierząt z innych krajów. Sprowadzany jest głównie drób, świnie i bydło. Mając na uwadze niespokojną

sytuację epizootyczną na świecie w zakresie groźnych dla bezpieczeństwa naszego kraju chorób, w tym stwarzających realne zagrożenie przeniesienia się m. in. grypy ptaków, choroby niebieskiego języka bydła, choroby guzowatej skóry wymagany jest ciągły i ścisły nadzór nad wprowadzaniem tych zwierząt na obszar powiatu. Prowadzone w tym zakresie są liczne kontrole i weryfikacja przesyłek zwierząt w handlu. Czasami wymagane jest wykonywanie dodatkowych badań laboratoryjnych jak to ma miejsce w przypadku choroby niebieskiego języka bydła czy grypy ptaków, które generuje dodatkowe koszty dla budżetu państwa. Jednak w obliczu wprowadzenia na teren naszego kraju groźnych chorób o znaczeniu ekonomicznym dla gospodarki taniej jest zapobiegać wprowadzeniu choroby do kraju poprzez wykonanie dodatkowych badań i ewentualną szybką likwidację zwierząt zakażonych niż ponosić jeszcze większe koszty związane z jej zwalczaniem i wprowadzeniem różnych ograniczeń.

Wszystkie wyżej opisane sytuacje związane z zapobieganiem wprowadzenia na teren powiatu groźnej choroby zakaźnej zwierząt wymagają również prowadzenia przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Ostrzeszowie ciągłej kampanii informacyjnej oraz licznych szkoleń dla rolników, lekarzy weterynarii oraz wszystkich innych służb zaangażowanych w prowadzenie ewentualnego zwalczania choroby zakaźnej zwierząt. Sytuacja wymaga również podnoszenia systematycznie wiedzy przez pracowników inspektoratu poprzez udział w różnych konferencjach i spotkaniach.

W 2021r. na terenie powiatu ostrzeszowskiego kontynuowano program zwalczania i monitorowania choroby Aujeszkyego u świń, którego realizację rozpoczęto w 2008r. . W roku sprawozdawczym na terenie powiatu prowadzono stałe monitorowanie choroby, w ramach którego przeprowadzono badania krwi w 784 stadach, tj. we wszystkich stadach świń. Badaniom tym poddano łącznie 5062 sztuk zwierząt.

W 2021r. kontynuowano jednocześnie pozostałe równie istotne dla ochrony gospodarki narodowej przed ciężkimi stratami oraz zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia publicznego, działania związane ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, które należy wymienić, są to:

- enzootyczna białaczka bydła: prowadzono monitoring 1/5 stad bydła w powiecie, zbadano 2397 sztuk bydła w 165 stadach, wszystkie z wynikami ujemnymi;
- gruźlica bydła: prowadzono monitoring 1/5 stad bydła w powiecie, zbadano 6828 sztuk bydła w 218 stadach, wszystkie z wynikami ujemnymi;
- brucelozą bydła: prowadzono monitoring 1/5 stad bydła w powiecie, zbadano 2076 sztuk bydła w 147 stadach, wszystkie z wynikami ujemnymi;

- bruceloza owiec i kóz: przeprowadzono monitoring w 1 stadzie kóz i 1 owiec, łącznie przebadano 30 sztuk zwierząt, wszystkie z wynikami ujemnymi;
- pryszczycza bydła: zbadano 10 szt. bydła z 10 stad, wszystkie z wynikiem ujemnym;
- choroba pęcherzykowa świń: zbadano 10 szt. świń z 10 stad, wszystkie z wynikiem ujemnym;
- klasyczny pomór świń: zbadano 15 szt. świń w 15 stadach, wszystkie z wynikiem ujemnym;
- klasyczny pomór dzików: zbadano 31 szt. dzików, wszystkie z wynikiem ujemnym;
- afrykański pomór świń u dzików: otrzymano 3 zgłoszenia podejrzeń, w ramach których badaniom poddano 3 dziki, wszystkie z wynikami ujemnymi, ponadto w ramach prowadzonych odstrzałów badaniu poddano wszystkie odstrzelone dziki w liczbie 202 szt. – wyniku ujemne;
- afrykański pomór świń w gospodarstwach: w ramach monitoringu biernego pobrano próby od 55 szt. świń w 26 stadach, wszystkie z wynikami ujemnymi;
- monitoring choroby niebieskiego języka: poddano badaniu 26 sztuk bydła w 4 stadach oraz 2 sztuki owiec w 2 stadach – wszystkie w wyniku ujemnym;
- monitoring gorączki Q u owiec i kóz: zbadano 14 sztuk w 2 stadach owiec, wszystkie z wynikiem ujemnym;
- monitoring zakaźnego zapalenia nosa i tchawicy / otret bydła: zbadano 14 sztuk w 2 stadach, wszystkie z wynikiem ujemnym;
- monitoring skuteczności szczepień lisów wolno żyjących: w 2021r. nie był prowadzony ze względu na brak szczepień lisów przeciwko wścieklicznie;
- monitoring salmonellozy drobiu w stadach rzeźnych, towarowych i reprodukcyjnych oraz w zakładach wylęgowych, wykazał w 3 przypadkach obecność serotypu Salmonella Enteritidis w 2 stadach brojlerów kurzych i 1 stadzie kaczek rzeźnych, Salmonella Infantis – w jednym stadzie brojler kurzy, Salmonella Nyborg – w jednym stadzie brojler kurzy; w ramach monitoringu urzędowego pobrano próby w ilościach: 24 próby w 24 stadach brojlera kurzego, 39 próby w 21 stadach kur reprodukcyjnych, 1 próba w 1 stadzie indyk rzeźny;
- monitoring grypy ptaków: w okresie sprawozdawczym wykonano monitoring w 2 stadach kaczek reprodukcyjnych, 2 stadach kur niosek chowanych na wolnym wybiegu, 1 stadzie indyka rzeźnego oraz w 2 stadach bażanta łownego; łącznie pobrano 90 prób w 7 stadach drobiu – wszystkie z wynikami ujemnym;

- monitoring wykrywania wirusa SARS-CoV-2: w okresie sprawozdawczym wykonano monitoring w 9 stadach nerek amerykańskich pobierając łącznie 300 prób, monitoring odbył się dwukrotnie w ciągu roku, wszystkie z wynikami ujemnymi;
- podejrzenia wścieklizny: zgłoszono 41 przypadków podejrzeń wścieklizny u 41 zwierząt, tj. : 31 – pies, 5 – kot, 4 – lis, 1 – sarna: wszystkie podejrzania wykluczono na podstawie prowadzonych badań i obserwacji; w ramach prowadzonych dochodzeń pobrano 4 próby do badań laboratoryjnych w kierunku wścieklizny (3 - lis, 1 - sarny).

Z uwagi na istniejące ciągle zagrożenie epizootyczne i epidemiologiczne niektórych chorób zakaźnych takich jak: influenza ptaków, choroba niebieskiego języka, choroba guzowatej skóry, pryszczycza, klasyczny i afrykański pomór świń, wścieklizna, gruźlica bydła, BSE, rzekomy pomór drobiu, grypa pandemiczna H1N1 oraz inne należy kontynuować programy działań monitoringowych oraz profilaktycznych, a mając na względzie możliwość przeniesienia zagrożenia z innych krajów i regionów świata oraz obowiązek ustawy, Powiatowy Lekarz Weterynarii w Ostrzeszowie posiada oraz aktualizuje plany gotowości zwalczania następujących chorób zakaźnych zwierząt:

- pryszczycza,
- choroba pęcherzykowa świń,
- klasyczny pomór świń,
- afrykański pomór świń,
- influenza ptaków o wysokiej zjadliwości,
- rzekomy pomór drobiu,
- zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych (IHN),
- gąbczasta encefalopatia bydła (BSE).

Oprócz działań związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, do zadań Inspekcji Weterynaryjnej należy ochrona zdrowia zwierząt, sprawowana poprzez prowadzenie nadzoru nad każdym rodzajem działalności wiążącej się z:

- rozrodem zwierząt (na każdym etapie postępowania z materiałem biologicznym od nich pozyskanym);
- rozrodem ryb oraz wylęgarniami drobiu;
- zakładami drobiu;

- chowem i hodowlą zwierząt akwakultury (ryby, skorupiaki i mięczaki);
- skupem zwierząt, miejscami gromadzenia zwierząt, obrotem zwierzętami i pośrednictwem w tym obrocie;
- organizowaniem targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt;
- utrzymywaniem zwierząt gospodarskich w celu umieszczenia na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt, a także chowem lub hodowlą zwierząt dzikich utrzymywanych przez człowieka jak zwierzęta gospodarskie;
- przewozem zwierząt.

Wszystkie wyżej wymienione prace wiązały się z dużym zaangażowaniem organizacyjno – czasowym Powiatowego Lekarza Weterynarii w Ostrzeszowie i wszystkich pracowników jego biura. Wiele wysiłku włożono w bieżące prowadzenie odpowiedniej segregacji dokumentacji laboratoryjnej, opracowywanie i wydawanie dokumentów administracyjnych, bieżące prowadzenie dochodzeń epizootycznych, organizację wykupów zwierząt, przyznawania odszkodowań za zwierzęta, prowadzenie licznych rozmów i szkoleń rolników, lekarzy weterynarii wolnej praktyki oraz przedstawicieli różnych instytucji. Z prowadzeniem programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wiąże się również zaopatrzenie w odpowiedni sprzęt lekarzy wyznaczonych do prowadzenia badań rozpoznawczych, planowanie zapotrzebowania na środki finansowe z budżetu państwa oraz sprawozdawczości do jednostek wyższego szczebla. Efekty działań w tym zakresie wydają się być zadowalające.

II. Bezpieczeństwo żywności zwierzęcego pochodzenia

Niezwykle istotną pozycją w systemie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia publicznego w powiecie są działania Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie badania zwierząt rzeźnych i mięsa oraz nadzoru nad produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego. W roku 2021 zbadanych zostało przedubojowo **20 059 652** zwierząt, poubojowo **19 998 991** sztuk zwierząt, w tym **42 410** sztuki bydła, **53 533** sztuk świń, **19 902 301** sztuk drobiu oraz **666** prób mięsa ze świń i dzików na obecność włośni. W wyniku tych badań nie dopuszczone zostało do obrotu mięso z powodu posocznicy, ropnicy, anomalii organoleptycznych, pasożytów oraz innych zmian patologicznych. Na terenie powiatu ostrzeszowskiego w roku 2021 uznano jako niezdatne do spożycia, między innymi: - **18** szt. trzody chlewnej, - **38** szt. bydła, **31809** szt. kurcząt, **110912** szt. gęsi i kaczek. Mięso i narządy wewnętrzne z tych

zwierząt oraz inne uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w celu uniknięcia ryzyka, jakie stwarzają dla zdrowia ludzi lub zwierząt, są wydzielone, oznakowane i usuwane z zakładów produkcyjnych jako odpady i przewożone do właściwej kategorii zakładów przetwórczych produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, w celu przetworzenia lub utylizacji.

Niezależnie od wykonywanych badań przedubojowych i poubojowych oraz nadzoru nad produkcją żywności zwierzęcego pochodzenia, Inspekcja Weterynaryjna zrealizowała krajowy plan monitoringu żywności, którego celem była kontrola i wykrycie obecności substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, leków oraz skażeń promieniotwórczych u żywych zwierząt, w tkankach lub narządach po uboju oraz w produktach spożywczych pochodzenia zwierzęcego.

W 2021 roku w ramach badań monitoringowych pozostałości chemicznych, biologicznych i produktów leczniczych pobrano i zbadano **474** próbek wydalin, płynów ustrojowych zwierząt żywych, tkanek i narządów zwierząt, produktów pochodzenia zwierzęcego oraz wody przeznaczonej do pojenia zwierząt. Stwierdzono obecność substancji niedozwolonych tj. enrofloksacyny w jajach spożywczych oraz obecność zieleni malachitowej w rybach konsumpcyjnych. Wszczęto postępowania wyjaśniające mające na celu ustalenie źródła pochodzenia w/w substancji oraz zakazano wprowadzania do obrotu w/w produktów. Badania pobranych próbek przeprowadzane były w Zakładzie Higieny Weterynaryjnej w Poznaniu oraz w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym w Puławach.

W ramach realizacji programów wieloletnich realizowanych przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach w 2021 roku pobrano i zbadano **13** próbek tkanek i narządów zwierząt.

Ponadto w 2021 roku zbadanych zostało **652** próbek w ramach urzędowego badania stanowiącego weryfikację badań właścicielskich z zakresu higieny procesu oraz bezpieczeństwa żywności. Badania pobranych próbek przeprowadzane były w Zakładzie Higieny Weterynaryjnej w Kaliszu.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego w 2021r podlegało urzędowemu nadzorowi 17 podmiotów zatwierdzonych w tym 6 podmiotów prowadzących działalność w zakresie uboju i rozbioru zwierząt kopytnych, 1 podmiot w zakresie rozbioru mięsa zwierząt kopytnych, 3 podmioty prowadzące działalność w zakresie uboju i rozbioru mięsa drobiowego, 6 podmiotów prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa mięsa oraz 1 nowy podmiot w zakresie przetwórstwa mleka, który w 2021r uzyskał zatwierdzenie warunkowe w zakresie w/w działalności. Ponadto funkcjonują 572 podmioty

zarejestrowane w tym 10 podmiotów prowadzących działalność marginalną lokalną ograniczoną, 4 ферmy jaj konsumpcyjnych, 67 podmiotów prowadzących transport produktów pochodzenia zwierzęcego, 7 podmiotów zajmujących się obrotem lub pośrednictwem w obrocie produktami pochodzenia zwierzęcego, 2 punkty skupu dziczyzny, 3 koła łowieckie, 382 gospodarstwa produkcji mleka, 9 podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny, 83 podmioty prowadzące sprzedaż bezpośrednią, oraz 5 zakładów będących gospodarstwami, na terenie których dokonuje się uboju zwierząt pochodzących z innych gospodarstw w celu pozyskania mięsa na użytek własny. W trakcie nadzoru nad podmiotami zatwierdzonymi i zarejestrowanym zaobserwowano systematyczną poprawę stanu sanitarnego zakładów poprzez ich modernizację oraz wprowadzanie i utrzymanie na właściwym poziomie systemów zapewnienia jakości. W ramach prowadzonego nadzoru przeprowadzono łącznie 170 kontroli (97 kontroli okresowych, oraz 73 kontrole doraźne) w podmiotach zatwierdzonych i zarejestrowanych.

W roku 2021 odbyły się również 2 kontrole z poziomu Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w Poznaniu, które dotyczyły weryfikacji zatwierdzenia zakładów przetwórczych mięsa i mleka, oraz 4 kontrole które dotyczyły skuteczności nadzoru nad zakładem posiadającym uprawnienia eksportowe na rynek USA. Nadzór Powiatowego Lekarza Weterynarii ceniono pozytywnie.

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt w rzeźni skierowano 1 sprawę do Prokuratury Rejonowej w Ostrzeszowie w związku z naruszeniem przepisów dotyczących transportu zwierząt do rzeźni oraz przesłano łącznie 51 powiadomień do powiatowych lekarzy weterynarii właściwych terytorialnie dla gospodarstwa pochodzenia zwierząt, prowadzących pośrednictwo w obrocie zwierzętami, oraz prowadzących działalność w zakresie transportu zwierząt gospodarskich. Ponadto w ramach pogłębiania wiedzy przez hodowców na temat dobrostanu zwierząt podczas ubojów na użytek własny oraz uboju w rzeźniach przeszkolono 27 osób którzy otrzymali stosowne zaświadczenia.

W roku 2021 kontynuowany był program realizacji działań Inspekcji Weterynaryjnej w ramach którego przesłano 12 raportów w sprawie działań podjętych w celu realizacji w/w programu, dotyczącego nielegalnej działalności w zakresie uboju zwierząt, rozbioru, przetwórstwa spożywczego, składowania środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego, transportu środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego, skupu zwierząt, pośrednictwa w obrocie zwierzętami, transportu zwierząt.

W trakcie prowadzonego nadzoru nad podmiotami zatwierdzonymi i zarejestrowanymi w związku ze stwierdzanymi niezgodnościami w zakresie prowadzonych działalności wystawiono 13 mandatów karnych na łączna

kwotę 900 zł oraz wydano 5 decyzji nakładających kary administracyjne w łącznej kwocie 8100 zł.

III. Nadzór nad paszami, ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego oraz weterynaryjnymi produktami leczniczymi

Na przestrzeni całego roku 2021 pod nadzorem Powiatowego Lekarza Weterynarii w Ostrzeszowie znajdowało się 6 wytwórni pasz (w tym 4 wytwórnie pasz dla zwierząt gospodarskich, 1 wytwórnia dodatków, premiksów i mieszanek paszowych uzupełniających dla psów, 1 producent karm dla zwierząt domowych), 5 podmiotów zajmujących się produkcją materiałów paszowych pozyskiwanych przy produkcji środków spożywczych oraz 1 podmiot zajmujący się produkcją materiałów paszowych dla gryzoni, 31 podmiotów zajmujących się detalicznym obrotem paszami, 16 podmiotów prowadzących transport pasz/materiałów paszowych oraz 3 171 gospodarstw utrzymujących zwierzęta i produkujących pasze na własne potrzeby. Łącznie w/w podmiotach przeprowadzono 65 kontroli.

W ramach nadzoru Powiatowego Lekarza Weterynarii nad monitoringiem pasz, przez cały okres 2021r. pobrano łącznie 56 prób, w tym 22 próby wody do pojenia zwierząt gospodarskich pobrane w ramach monitoringu oznaczania zawartości substancji przeciwbakteryjnych. W powyższym zakresie stwierdzono 4 nieprawidłowości, tj. 1 przypadek zaniżonego poziomu miedzi, manganu i cynku (niezgodność deklaracji) oraz zaniżonego poziomu białka i popiołu oraz 2 przypadki stwierdzenia obecności antybiotyków (wynik dodatni) w wodzie do pojenia zwierząt. Powiatowy Lekarz Weterynarii w Ostrzeszowie w każdym przypadku przeprowadzał postępowanie wyjaśniające i wprowadzał odpowiednie kroki administracyjne.

W zakresie nadzoru Powiatowego Lekarza Weterynarii w Ostrzeszowie nad wytwarzaniem, transportowaniem, przechowywaniem i zagospodarowaniem ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego, przeprowadzono 30 kontroli.

W 2021 roku Inspekcja Weterynaryjna w powiecie ostrzeszowskim nadzorowała 1 skład produktów pochodnych, 1 wytwórnię karm dla zwierząt domowych, 4 podmioty zajmujących się transportem ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego, 4 zakłady techniczne, 1 biogazownię rolniczą oraz 14 podmiotów wykorzystujących uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego w żywieniu utrzymywanych zwierząt (szczególne cele paszowe).

IV. Nadzór nad identyfikacją i rejestracją zwierząt.

W 2021 roku na terenie powiatu ostrzeszowskiego zostało przeprowadzonych 37 kontroli w wytypowanych siedzibach stad bydła, w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt (IRZ). Skontrolowano, także zgodnie z planem 44 siedzib stad pod względem wymogów wzajemnej zgodności (CC) w tym: 44 w obszarze A (Identyfikacja i rejestracji zwierząt), 15 w obszarze B (zdrowie publiczne i zdrowie zwierząt) i 22 w obszarze C (dobrostan zwierząt).

Dodatkowo w ramach kontroli CC przeprowadzono poza planowo 8 kontroli interwencyjnych, siedzib stad w obszarze A (Identyfikacja i rejestracji zwierząt), przekazanych do oceny naruszeń do Inspekcji Weterynaryjnej przez BP ARiMR po kontrolach WPZ.

Podczas kontroli stwierdzono 17 gospodarstw, w których wystąpiły niezgodności, w tym w 13 gospodarstwach dotyczyły nieterminowości zgłaszania urodzenia, śmierci oraz przewozu bydła do i z siedziby stada kierownikowi biura powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w terminie 7 dni od dnia nastąpienia zdarzenia w przypadku bydła oraz 2 dni w przypadku zgłoszeń zdarzeń dla zwierząt z gatunku świnie. Kolejno w 5 gospodarstwach stwierdzono nieprawidłowości oznakowania bydła oraz w 3 gospodarstwach stwierdzono niezgodności typu inne.

W związku z wystąpieniem niezgodności wystawiono dla 11 właścicieli siedzib stad mandaty w wysokości od 50-100 zł.

Dodatkowo przeprowadzono 5 nieplanowanych kontroli w zakresie identyfikacji i rejestracji bydła.

Powiatowy Lekarz Weterynarii
w Ostrzeszowie

lek. wet. Krzysztof Lamek

